

Adomas Mickevičius

I. „NAUDINGASIS“ KONTEKSTAS:

1. SVARBUMAS, IŠSKIRTINUMAS SAVO LAIKMETYJE IR REIŠKMĖ LIETUVIŲ LITERATŪRAI

- Pasaulinio masto rašytojas, rašęs lenkų kalba, vienas žymiausių romantizmo atstovų visuotinėje literatūroje.
- Įėjo į pasaulinę literatūrą kaip kovingas romantikas: karštai gynė tautos ir asmenybės teisę į laisvę, protestavo prieš baudžiąvą, kvietė į kovą prieš galingą anuomet reakcijos tvirtovę – carizmą.
- Visokeriopai puoselėjo meilę gimtajam kraštui bei jo istorijai.
- Kūriniai, ypač istorinės poemos, skatino lietuvių tautinį judėjimą, tautinės savimonės ugdymą, žadino pasigėrėjimą ir pasidžiavimą herojiška savo tautos praeitimi.

2. BIOGRAFIJA

Adomas Mickevičius gimė 1798 m. gruodžio 24 d. Zaosėje, netoli Naugarduko. Vaikystę praleido Naugarduke, čia baigė dominikonų mokyklą. 1815 - 1819 m studijavo Vilniaus universitete (iš pradžių gamtos ir matematikos, o vėliau - literatūros ir laisvųjų menų skyriuje). 1817 m. kartu su kitais studentais suorganizavo nelegalią anticarinę Filomatų (mokslo mylėtojų) draugiją. 1819 m. baigęs Vilniaus universitetą, buvo paskirtas mokytojauti į Kauno apskrities mokyklą, dirbo istorijos, teisės ir literatūros mokytoju. 1823 m. rudenį už veiklą Filomatų draugijoje buvo kalintas Vilniuje, Bazilijonų vienuolyne, o kiek vėliau išstremtas iš Lietuvos. Išstremtas gyveno Peterburge, Maskvoje, Odesoje, lankėsi Kryme. Kurį laiką gyveno Odesoje, keliavo po Akermano stepes, kurios paliko didelį įspūdį.

3. KŪRYBOS BRUOŽAI

Mickevičiaus kūrybai būdingas objektyvus vaizdavimas, konkretus nešališkas vaizdas, būdingi psichologiniai ir socialiniai konfliktai. Plačiai savo kūriniuose A.Mickevičius naudoja tautosaką, liaudies dainų motyvus. Jaučiamas stiprus jausmingumas. Vaizduojama realybė kurią poetas norėtų matyti.

4. KŪRINIAI

- Programoje- eilėraščiai „Romantika“, „Odė jaunystei“, „Akermano stepės“, „Vėlinės“(II, IV dalis), poema „Ponas Tadas“(I kn. 1–40 eil.)

5. TEMATIKA

- Tėvynės ilgesys
- Lietuvių tautos likimas
- Patriotizmas
- Pasiuokojimas

6. PROBLEMATIKA

- Kaip gyventi, netekus tėvynės?
- Ar tam, kad suprastum mylįs tėvynę, būtina turi atsidurti toli nuo jos?

II. KŪRINYS „Ponas Tadas“

- Temos: patriotizmas, pasiaukojimas, narsa ir meilė.
- Problema: Ką žmogui reiškia tėvynė?
- Idėja- Nacionalio išsivadavimo kova.

1834 m. pasirodė stambiausias Mickevičiaus kūrinys — epinė poema „Ponas Tadas“, kurioje rašytojas realistiškai pavaizduoja, XIX a. pradžios lenkų bajorų buitį ir papročius. Poemą išvertė Vincas Mykolaitis-Putinas ir Justinas Marcinkevičius. Šiame kūrinyje' pasireiškė geriausieji rašytojo talento bruožai. Putinas taip apibūdino „Poną Tada“: „Epinis ramumas, vaizdų plastiškumas, žmonių bei charakterių ryškumas — štai šio paskutiniojo Mickevičiaus šedevro būdingiausi bruožai". Per visą poemą ryškiai praeina nacionalinio išsivadavimo kovos idėja. Rašytojas smerkia lenkų šlėktų vaidus ir vidinę nesantaiką, kviesdamas visus susivienyti, kovojant už Lenkijos nepriklausomybę. Tiesa, Mickevičius nepavaizduoja, kokį vaidmenį toje kovoje vaidina liaudis, neatskleidžia ir prieštaravimų tarp lenkų bajorų ir valstiečių, tačiau ryškiais vaizdais parodo į praeitį grimztančios feodalinės dvarininkijos pasaulį, priešpastatydamas jai naujus, pažangesnius žmones — Tada, jo sužadėtinę Zosę ir kitus.

Veikėjų charakteriai poemoje nupiešti visapusiškai ir sodriai. Tai ne ypatingi žmonės, o paprasti, būdingi tai aplinkai, kurioje jie užaugo ir kurioje gyvena. Poetas nemaža vietos skiria jų buities aprašymui, nepaprastai gyvai atkuria tokias scenas, kaip medžioklė, grybų rinkimas ir kt. Vaizdžiai aprašo pietus, vakarienes, netgi būdingus lietuvių ir baltarusių patiekalus.

Tikroviški buitiniai paveikslai susipina su lyriniais nukrypimais, išreiškiančiais poeto meilę savo kraštui, subtilų gamtos grožio pajutimą. Poemos nuotaiką pajvairina gaivus jumoro jausmas neatskiriama jausmų į visą poemos audinį, ir sodri liaudiška kalba. Po poemos „Ponas Tadas" Mickevičius nebesukūrė nė vieno stambesnio grožinės literatūros kūrinio. Tolimesnė jo kūryba daugiausia publicistinio pobūdžio. Nuo 1840 m. jis skaitė Paryžiuje slavų literatūros kursą. 1848 m. revoliuciniai įvykiai vėl pažadino jį į aktyvią politinę kovą. Jis vyksta į Italiją, kur organizuoja lenkų legioną kovai su Austrija, redaguoja laikraštį „Tautų tribūna". Mirė poetas Konstantinopolyje 1855 m.